

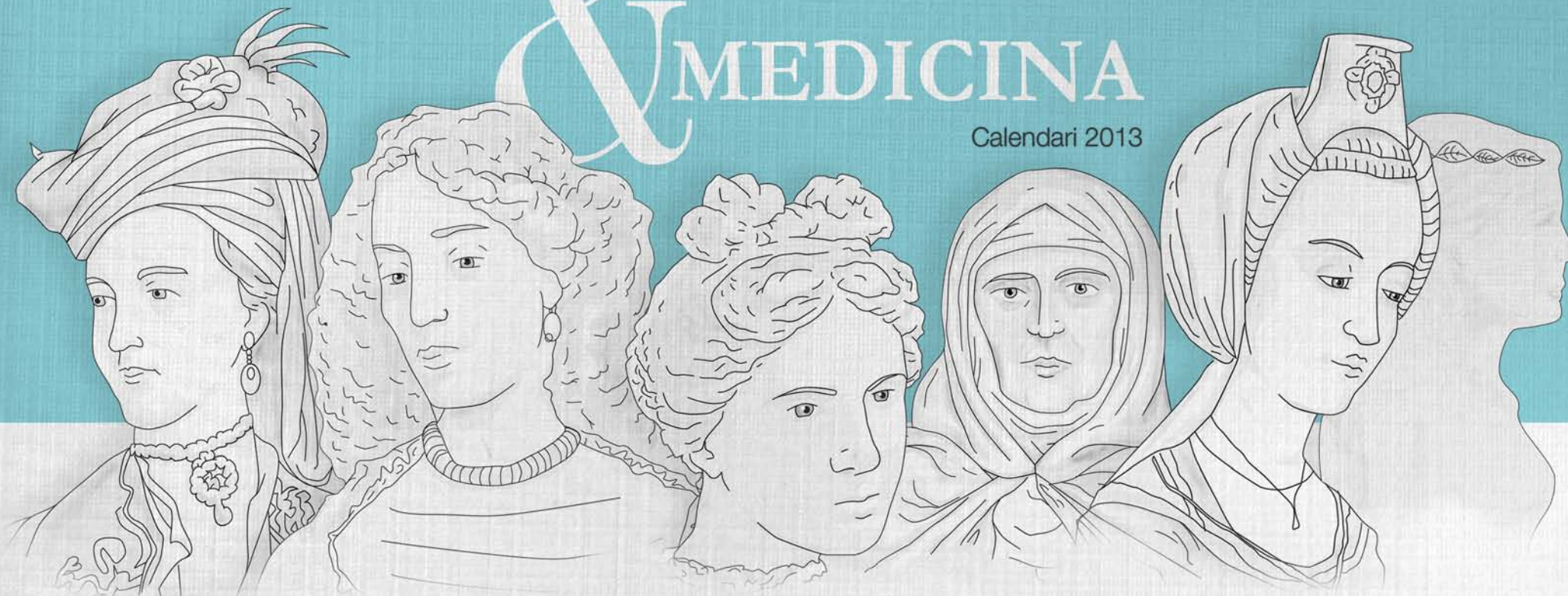

DONES & MEDICINA

Calendari 2013

DONES & MEDICINA

Calendari 2013

Si ens passem per un hospital o per un centre de salut i ens fixem en els professionals que ens atenen, veurem, entre altres coses, que moltes de les mans i les ments que s'encarreguen de la nostra salut corresponen a dones. Si parem atenció a les facultats de medicina, veurem que la gran majoria de

dedicades a la medicina, sovint ocultant-les i sovint també negant-los les fites aconseguides. Tanmateix, els intents per recuperar una història que reculli totes les aportacions ha donat els seus fruits i avui coneixem la importància de les dones al llarg de la història de la medicina. Sabem que en la majoria de ciutats gregues

es repeteix de forma cíclica en la història fins que, al segle XIX, van perdre fins i tot aquesta possibilitat. La història de les dones en la medicina és, doncs, com en la resta de la ciència, una història d'exclusions que, només de vegades, per la pressió de les mateixes dones, aconseguen superar. Anys després, l'orga-

xercir, com en el cas de Lady Grace Mildmay; la ridiculització que va experimentar Elizabeth Garrett per ser la millor alumna de la classe, i també la condemna i la mort de totes aquelles dones sàvies de l'edat mitjana. Però aquestes mateixes biografies ens mostren també les alternatives que van fer possible

les dones. La lluita per admetre-les en les escoles de medicina i perquè acceptessin les metgesses als hospitals i les associacions mèdiques va ser llarga i en molts països no es va tancar fins a principis del segle XX. Avui dia, i des de fa més de tres dècades, les dones són majoria a les aules de les facultats de

l'alumnat també són dones. Hi ha qui se sorprèn d'aquesta realitat, com si fos estrany o nou que les dones s'ocupin, ara professionalment, de tenir cura de la salut.

No obstant això, si repassem la història de la medicina i en general la història de la ciència, comprovarem que són pocs els noms femenins que hi consten. I és que hi ha una història oficial, que recull de forma selectiva i molt esbiaixada les contribucions de les dones

hi havia metgesses i cirurgianes que sorgien a la llum dels progressos de les escoles de medicina de l'Egeu. Coneixem també els avenços relacionats amb l'obstetrícia i la ginecologia a través dels escrits de les dones altmedievales i dels seus interessos sobre l'estudi de les propietats curatives de les plantes medicinals. Amb el pas del temps, però, les dones van trobar que el seu exercici s'anava restringint cada vegada més i només podien ser llevadores. Aquest patró

nització de la professió mèdica i l'exigència de títols universitaris per exercir-la va significar una nova barrera per a elles.

Aquest calendari recupera alguns dels noms de dones que, al llarg de la història, van practicar la medicina. Les biografies que en formen part són exemples de les situacions a les quals les dones han hagut de fer front: la prohibició d'estudiar, com li va passar a la vila-secana M. Helena Maseras; la prohibició d'e-

avançar en un món de prohibicions per a les dones: la creació d'escoles de dones com l'Escola de Cnidos, a l'època de la Grècia clàssica, o l'Escola de Salern; la transmissió oral entre dones sobre la medicina tradicional herbolaria; la vida conventual, com en el cas de Hildegarda de Bingen, i l'accés a l'educació a través de pares i germans, com va fer Dorothea Erxleben al segle XVIII.

Molts segles va durar el debat sobre l'educació de

medicina. Amb la recuperació d'aquestes biografies, la Universitat Rovira i Virgili i les institucions que ens acompanyen en aquest calendari fan un homenatge a les dones valentes que al llarg de la història han defensat el principi de la igualtat i han treballat per fer-lo realitat.

Metgessa i llevadora grega

Agnòdice d'Atenes

Segles III - IV aC

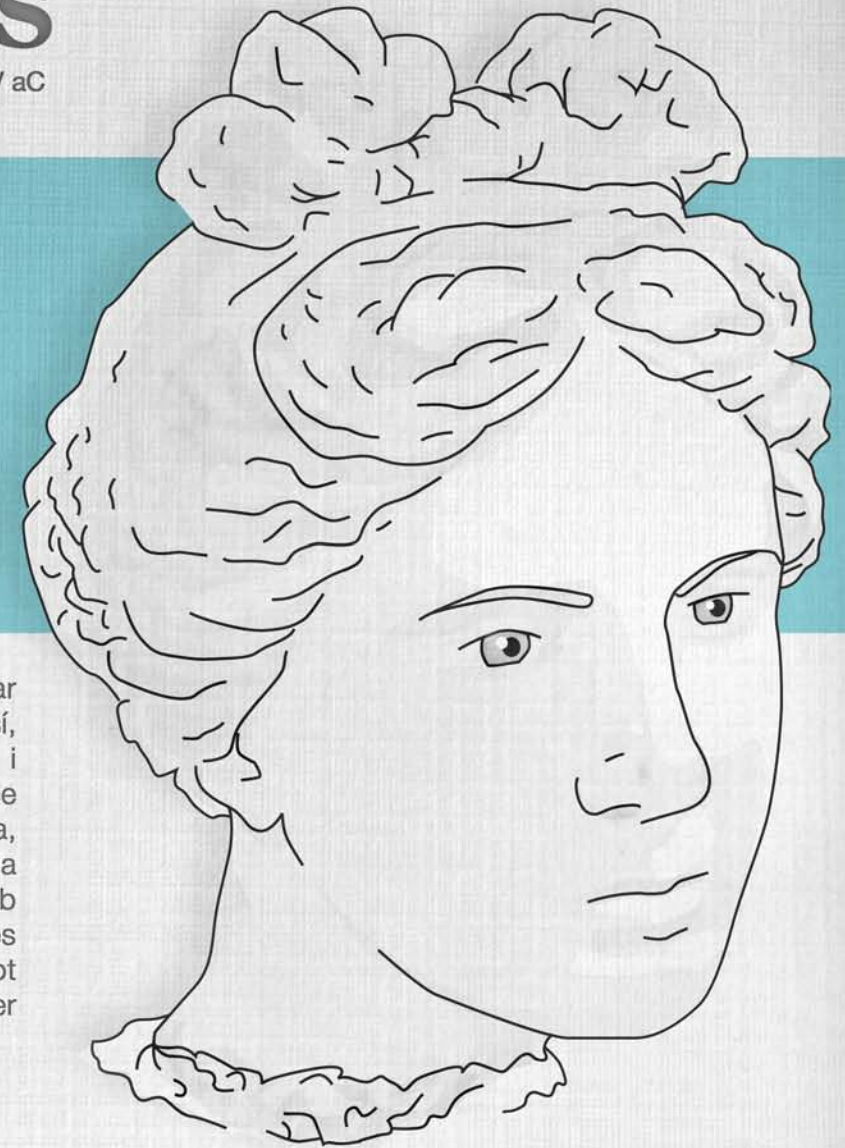
[Qualitats per ser una bona partera]: *instrucció elemental, vivacitat d'esperit, memòria, atenció a la feina, discreció, sensibilitat, membres ben proporcionats: dits llargs i fins i ungles retallades [...]*

Sorà d'Efes, segle II

Agnòdice fou una metgessa grega, natural d'Atenes. Com que aquesta professió era prohibida per llei a les dones, es va haver de vestir d'home. Segons Gai Juli Higini, utilitzava aquesta tàctica per assistir a les lectures d'alguns metges, entre els quals hi devia haver Hieròfil d'Atenes (*Herophilus*, Ἱερόφιλος, segle V aC o segle VI aC). Els seus èxits professionals van comportar l'enveja d'altres metges, que van acusar el suposat metge

d'abusar de les seves pacients i Agnòdice va haver de revelar el seu sexe. Va ser acusada de violar la llei que prohibia a les dones exercir la medicina. Però les dones d'alguns homes importants que havia curat la van defensar. Fruit de la pressió social femenina, els magistrats no només la van absoldre sinó que li van permetre continuar exercint de llevadora, vestida i pentinada com volgués. L'any següent el Consell d'Atenes va modificar la llei i va autorit-

zar les dones a estudiar medicina, per tractar, això sí, només dones. Entre el mite i la realitat, la vida d'Agnòdice revela com aquesta dona, fervent estudiosa de la ciència, va superar amb valentia i tenacitat les regles del seu temps, fins i tot disfressant-se d'home per exercir la seva vocació.

Gener 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10

Professora d'universitat, ginecòloga i escriptora

Tròtula de Salern

Segle XI

Hom copsa la mà suau de la dona doctora als seus escrits, plens de sentit comú. Està avançada per a la seva època, sobretot pel que fa a la cirurgia i als analgèsics, i també en la cura de la mare i de la criatura en el període del postpart.

Exercí la medicina durant el segle XI. Es podria considerar de les primeres ginecòlogues de la història, juntament amb Agnòdice. Des del seu càrrec al capdavant del departament de dones de l'Escola de Salern, es va preocupar tant per les malalties com pel benestar de les dones (va proposar una sèrie de recomanacions per dur una vida saludable). També va apuntar que l'esterilitat podia tenir l'origen tant en la dona com en l'home. Se li atribuei-

xen dues obres pròpies: la primera i més coneguda és un tractat de ginecologia i obstetrícia, *Trotulae curandarum aegritudinum mulierum ante et post partum*, més conegut com *Passionibus mulierum curandorum* (Guariment de les malalties de les dones), de seixanta capítols, en què tracta la menstruació, la concepció, l'embaràs, el part, el control de la natalitat, a més de diverses malalties ginecològiques, així com els remeis. Aquest tractat també

es coneix com *Trotula maior* o simplement com el *Trotula*, es va utilitzar com a text de medicina fins al segle XVI i ha tingut molts plagis al llarg de la història. L'altra obra és un compendi sobre la cosmètica, la cura de la pell i la higiene com a prevenció de malalties, anomenat *Ornatu mulierum*, també conegut com *Trotula minor*.

Febrer 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	1854 Neix Aletta Jacobs 9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10

Abadessa, escriptora, mística, astrònoma, compositora i metgessa

Hildegarda de Bingen

Bermersheim vor der Höhe (Alemanya), 1098 - Bingen am Rhein (Alemanya), 1179

No solament es va ocupar de curar les malalties, sinó que també es va interessar per la prevenció: va fer conduir aigua calenta a totes les cel·les monacals i inspeccionava regularment l'estat higiènic dental de les monges.

A ls vuit anys el seu pare la va enviar amb una de les seves tietes, Jutta, a un convent benedictí, orde que donava molta importància a la cura de persones malaltes. Es va fer famosa per les cures i per la destresa mèdica: feia ressaltar les virtuts de tot el seu entorn, tant des del punt de vista mèdic com alimentari o mediambiental. Al tractat *Liber subtilitatum diversarum naturarum creaturarum* plasma els coneixements mèdics, els quals queden especial-

ment reflectits en dos dels textos: *Liber simplicis medicinarum (physica)* i *Liber compositae medicine (causae et curare)*, en els quals tracta diversos temes mèdics a partir de l'estudi dels elements de la naturalesa, del funcionament del cos humà i de les formes més adequades d'alimentar-lo, malalties tant físiques com psíquiques, simptomatologia i tractaments. Va proposar un concepte holístic de l'art de curar, ja que entenia l'ésser humà com una inte-

gració de cos, ment i esperit. També va elaborar una tipologia femenina basada en els quatre temperaments clàssics, diferenciant-la de la masculina, partint de les característiques sexuals de cadascú. En anys posteriors va redactar *Liber vitae meritorum*, en el qual descriu amb singular mestratge les estratègies psicoterapèutiques per guarir les avui anomenades malalties psicossomàtiques.

Març 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
25	26	27	28	1	2	3
4	5	6	7	<small>Dia Internacional de les Dones</small> 8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31
1	2	3	4	5	6	7

Ginecòlogues, obstetres, pediatres i remeires

Dones sàvies

Segles XV-XVIII

La medicina popular estava en mans de dones, les quals, a partir del segle XIII, se les anomenà guaridores o dones sàvies.

Entre la fi de l'edat mitjana i durant tota l'edat moderna es calcula que més d'un milió de dones (el 80% de les persones ajusticiades) van ser cremades acusades de bruixeria. Per documents arribats fins avui, se sap que sobretot es dedicaven a guarir les persones que els eren properes. La persecució massiva de dones que van posar en marxa l'Església i la justícia civil es va basar en la idea, estesa per teòlegs i juristes, sobre una conspiració del

dimoni per acabar amb la cristiandat. La medicina popular estava en mans de dones, les quals, a partir del segle XIII, se les anomenà guaridores o dones sàvies. Les dones que curaven començaren a ser reprimides i després assassinades perquè encarnaven una suma de coneixements i de cultura independent que s'enfrontava a la cultura de les naixents universitats, creades només per a homes. L'aportació de les dones a la ginecologia, obs-

tetrícia i pediatria fou quasi exclusiva d'elles fins al segle XIX. A partir d'aleshores, els metges, que eren els caps de la medicina acadèmica, es van anar apropiant de totes les especialitats mèdiques, també de la ginecologia i l'obstetrícia, àmbits tradicionals femenins. Moltes de les herbes curatives descobertes per les dones sàvies formen part de la farmacologia moderna, de la qual provenen analgèsics, digestius i diversos calmants.

Abril 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
25	26	27	28	29	30	31
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	1	2	3	4	5

Metgessa i escriptora anglesa

Lady Grace Mildmay

Wiltshire (Anglaterra), 1552 – 1620

Vaig passar un temps estudiant cada dia l'herbari i llibres de física [medicina] i atenent les directrius dels millors metges coneguts, i sempre Déu m'ho va beneir.

Lady Grace Mildmay fou una aristòcrata terratinent anglesa. Educada en la fe protestant, va aprendre música i va rebre formació sobre matemàtiques i física. Paradoxalment, quan es va casar amb Sir Anthony Mildmay, aconseguí certa llibertat per estudiar i exercir la medicina. A causa de la solitud pels viatges del seu marit, Mildmay es dedicà a estudiar i practicar la medicina com a acte de caritat. La seva postura altruista li va permetre

exercir, igual que altres dones de l'alta societat, la seva activitat com a guaridora sense entrar en conflicte amb la medicina oficial. Al final de la seva vida va decidir deixar per escrit tant els coneixements mèdics com la pròpia vida. En 85 folis va relatar la seva autobiografia, els altres 250 els va dedicar a la saviesa mèdica. Lady Mary Fane, la seva filla, féu una introducció a l'obra de la seva mare, una representació inusual de tres àrees interrelacionades:

família, devoció i escrits mèdics. Es tracta d'una mostra del discurs de les pràctiques socials i devocionals femenines que il·lustren les maneres a través de les quals les dones podien haver adquirit i difós els seus coneixements mèdics malgrat la imperant cacera de bruixes en tot el continent europeu.

Maig 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
29	30	<small>Dia Internacional del Treball</small> 1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	<small>1689 Neix Lady Mary Montagu</small> 15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	<small>1853 Neix Maria Helena Maseras</small> 25	26
27	<small>Dia Internacional d'Acció per la Salut de les Dones</small> 28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9

Difusora de la inoculació de la verola

Lady Mary Wortley Montagu

Thoresby, Nottingham (Anglaterra) 1689 – 1762

Estic tan convençuda de la seguretat de l'experiment, tant, que penso provar-lo amb el meu fillet. Soc prou patriota com per prendre'm la molèstia de portar aquesta invenció a Anglaterra i recomanar-la als metges.

Mary Wortley Montagu, viatgera intrèpida i aventurera, pionera dels viatges a Orient i també la primera dona a accedir als harems otomans, és coneguda en el terreny literari com a poetessa, crítica literària i memorialista. Però el seu nom està força lligat a la medicina, ja que va contribuir a lluitar contra la verola mitjançant la pràctica de la inoculació, com a profilaxi contra la malaltia, que aprengué als harems turcs. Va fer inocular els seus fills i es va enfrontar

als poderosos prejudicis que hi havia contra aquesta pràctica. Quan va tornar a Anglaterra, va convèncer l'esposa del príncep de Gal·les, el futur Georges II, perquè vacunés el seu fill. El 1720 va aconseguir immunitzar els presos de Newgate, una presó londinenca, i la seva iniciativa es difongué arreu del món el 1723, des dels Estats Units fins a Rússia. Deu anys més tard, el 1733, la notícia va arribar a França a través d'una carta dirigida a Voltaire i la vacuna

va ser introduïda a Versalles, després que l'aprovés el rei Lluís XV, malgrat que havia rebut l'oposició dels acadèmics francesos de medicina. No fou fins al 1786 quan va difondre àmpliament la pràctica de la inoculació, que després fou coneguda com *vacunació*, pas transgressor i revolucionari liderat per una dona, la visió científica de la qual s'avançà molt al descobriment reconegut i oficial d'Edward Jenner, que es produiria setanta anys més tard.

Juny 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	1836 Neix Elisabeth Garrett Anderson 9
10	11	12	1762 Mor Dorotea Cristiane Exleben 13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7

Metgessa alemanya, la primera dona a obtenir un doctorat en Medicina

Dorotea Cristiane Erxleben

Quedlinburg (Alemanya), 1715 - 1762

Va afirmar que el coneixement estava distribuït equitativament entre els gèneres, però la meitat de la humanitat no tenia accés a la bona educació per desenvolupar-lo.

De petita va ser instruïda en medicina pel seu pare, però no podia obtenir cap certificació acadèmica perquè les universitats no admetien dones. La científica italiana Laura Bassi, professora universitària, la va inspirar a lluitar pel seu dret a practicar la medicina. El 1742 va publicar un tractat en què argumentava que la dona hauria de poder accedir a la universitat. Després de ser admesa per validar el seu títol mitjançant una despesa de

Frederic el Gran, no va ser necessari fer-lo servir perquè en casar-se amb el diaca Johann Christian Erxleben li fou permès cursar els estudis. Va rebre el doctorat a la Universitat de Halle el 1754. Va analitzar els obstacles que impediien a la dona estudiar, ser mestressa de la llar i tenir la família: va ser una visionària en el progrés femení acadèmic i universitari. Posteriorment altres estudiants van intentar fer la carrera de Medicina, però no ho van acon-

seguir i només se'ls va permetre obtenir el títol de parteres. Cal destacar que a Alemanya cap més dona va arribar a ser doctora en Medicina fins al 1906.

Juliol 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
24	25	26	27	28	29	30
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	1620 Mor Lady Grace Mildmay 18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

Metgessa i pedagoga catalana, la primera dona a matricular-se a la universitat

Maria Helena Maseras

Vila-seca, 1853 - Maó, 1900

El sentit general de la legislació d'Instrucció Pública és no fer distinció per raó de sexes i autoritzar igual una matrícula [a la universitat] d'alumnes nois i noies.

Reial ordre de 8 de març de 1910, signada pel comte de Romanones

Primera dona matriculada a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona al curs 1872-73 i la primera que acabà els estudis de la carrera. Pel que sembla, la seva intenció era estudiar a casa amb tutors particulars i assistir a la universitat només per examinar-se, però un canvi en les disposicions administratives l'obligaren a seguir les classes presencialment. Al mes de setembre de 1872 Helena Maseras fou la primera dona d'Espanya a trepitjar les

aules de la Facultat de Medicina com a estudiant. Segons s'explica, la seva entrada fou rebuda amb aplaudiments pels companys. Dos dels seus germans més joves li van seguir els passos i també van estudiar Medicina. L'1 de febrer de 1879 va demanar permís per examinar-se del grau de llicenciatura. El fet que fos dona va produir una gran confusió en els òrgans burocràtics, que van trigar més de tres anys a atorgar-li el permís per

examinar-se. Va obtenir-lo al juny de 1882, es va examinar el 25 d'octubre i va treure un excel·lent. Desanimada per les dificultats burocràtiques que li impediien exercir la medicina, va estudiar Magisteri i es va dedicar a l'ensenyament, primer a Vilanova i la Geltrú i després a Maó, on va morir l'any 1900. A Vila-seca hi ha un Centre d'Atenció Primària, gestionat per la Xarxa Sanitària i Social de Santa Tecla, que porta el seu nom.

Agost 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	1929 Mor Aletta Jacobs 10	11
12	13	14	1896 Neix Gerthy T. Cori 15	16	17	18
19	20	1762 Mor Lady Mary Montagu 21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8

Infermera, cirurgiana, fundadora de la primera clínica per a dones i nens

Elizabeth Garrett Anderson

Aldeburgh, Suffolk (Anglaterra), 1836 - 1917

Es va fundar una escola a Londres amb la finalitat d'educar les dones en la medicina, de manera que els permetés passar els exàmens i posar el seu nom al Registre Mèdic[...]

Animada per Elizabeth Blackwell, primera dona nord-americana a obtenir un doctorat en Medicina, va començar com a infermera al Middlesex Teaching Hospital. Va estudiar amb mestres particulars i va assistir a totes les classes de química i anatomia que va poder. Com que va obtenir el certificat d'honor en tots els exàmens, li van demanar que mantingués en secret els èxits. El 1866, quan un famós metge va visitar la classe i va formular una pre-

gunta que solament ella va saber respondre, els estudiants homes van demanar-ne l'expulsió. Com que no fou admesa en cap universitat anglesa, va estudiar francès i es va inscriure a la Universitat de París, que començava a admetre dones en els cursos de Medicina. Fou la primera dona a presentar-se als exàmens per obtenir el títol de metgessa, que va rebre el 1870, però el Registre Mèdic Britànic es va negar a reconèixer el títol expedit a

França. Va aconseguir la llicenciatura de la Societat de Farmacèutics, que l'acreditava per exercir la medicina. No obstant totes les dificultats, inicià amb èxit la seva carrera de cirurgiana i va fundar una clínica per a dones i nens, la New York Infirmary for Women and Children, a Nova York el 1857. Posteriorment va presidir la London School of Medicine for Women i durant dinou anys fou l'única dona membre de la British Medical Association.

Setembre 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
<small>1098 Neix Hildegarda de Bingen</small> 16	<small>1179 Mor Hildegarda de Bingen</small> 17	18	19	20	21	22
<small>Dia internacional contra l'explotació sexual i el tràfic de dones, nens i nenes</small> 23	24	25	26	27	28	29
30	1	2	3	4	5	6

Metgessa, psicòloga i sufragista pacifista

Aletta Jacobs

Sappemer (Holanda), 1854 – Baarn (Holanda), 1929

Fou pionera del control de la natalitat, com va defensar a l'abril de 1894 en un article publicat a Letters on Sanitary Science.

Gràcies a la mediació del seu pare, aconseguí entrar al col·legi local com a oient i així va poder accedir als estudis universitaris. Fou la primera graduada en Medicina a Holanda el 1878 i un any més tard va obtenir el doctorat. A l'estiu del 1878 visità Londres i es reuní amb altres feministes. De retorn al seu país, el 1880, el líder del sindicat general li va facilitar diverses sales a la seu sindical per impartir un curs sobre nocions d'higiene i cura durant la infància. Des d'ales-

hores va oferir atenció gratuïta al seu consultori dos dies per setmana per a dones, nens i indigents. A través dels seus pacients es va conscienciar de la necessitat de trobar una manera de controlar la natalitat, per la qual cosa va ser pionera d'introduir i difondre els mètodes anticonceptius.

També es va inspirar en el treball de feministes d'altres països i es va preocupar per la situació de les prostitutes. Així, va iniciar una campanya contra la prostitució organit-

zada i contra el tràfic de dones. Va organitzar el Congrés Internacional de Dones, que va tenir lloc a l'Haia a l'abril de 1915, al qual van assistir més de 1.100 dones de diferents països per parlar de la pau, en un context bèl·lic en què el pacifisme generava controvèrsia. Havia lluitat des de molt jove pel sufragi femení, es va convertir en la líder de l'Associació pel Vot de la Dona, creada el 1903, i la va presidir fins a l'aprovació de la llei, el 1919.

Octubre 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
30	Aniversari del sufragi femení a Espanya 1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	Dia mundial de les dones rurals 15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	1957 Mor Gerthy T. Cori 26	27
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10

Bioquímica i metgessa txeca

Gerty T. Cori

Praga (Txèquia), 1896 – Washington (Estats Units), 1957

La vida de Gerty Cori fou un noble exemple de dedicació a un ideal, l'avenç de la ciència i al benefici de la humanitat [...] El seu nom està gravat per sempre als annals de la ciència i el seu record serà estimat pels molts amics que tenia mentre estiguem vius.

Bernardo A. Houssay, premi Nobel, 1957

Estudià a la universitat alemanya de Praga, on va conèixer el seu marit, Carl Cori, amb qui portà a terme les investigacions científiques que l'han fet destacar. Algunes universitats oferiren un lloc de treball a Carl, però es negaren a contractar-la. Durant les entrevistes fou informada que es considerava “poc americana” que una parella treballés junta. A la Universitat de Washington li va proposar ser investigadora associada, amb una remuneració que

corresponia a la desena part del que guanyava el seu marit, tot advertint-li que podia perjudicar-li la carrera. Entre els seus treballs cal destacar l'estudi de les reaccions enzimàtiques que acompanyen la conversió del glicogen muscular en glucosa, àcid pirúvic i àcid làctic (cicle de Cori), el dels efectes de les hormones en l'activitat enzimàtica, l'aïllament per primera vegada de l' α -D-glucosa-1-fosfat, anomenada també èster de Cori, etc. El

1943 fou nomenada profesora associada de recerca en bioquímica i farmacologia; mesos abans que guanyés el premi Nobel fou ascendida a professora titular. El 1947 va compartir el premi Nobel de medicina amb el seu marit i amb Bernardo A. Houssay pels treballs sobre el metabolisme dels glúcids.

Novembre 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
28	29	30	31	1	2	3
4	5	6	7	8	9	<u>Dia Mundial de la Ciència al servei de la pau i el desenvolupament</u> 10
11	12	1715 Naix Dorotea Cristiane Erleben 13	14	15	16	<u>Dia Internacional per l'eradicació de la Pobresa</u> 17
18	19	20	21	22	23	24
<u>Dia Internacional de l'eliminació de la Violència contra les Dones</u> 25	26	27	28	29	30	1
2	3	4	5	6	7	8

Metgessa, patòloga i ginecòloga

Edith Louise Potter

Clinton, Iowa (Estats Units), 1901 – 1993

[Vaig ser] la responsable d'establir la patologia perinatal com un camp important d'estudi i esforç.

Edith Louise Potter es va llicenciar en Medicina a la Universitat de Minnesota el 1925. Després de cinc anys de pràctica privada, es va especialitzar en patologia i en va obtenir el doctorat el 1934. Potter es va traslladar llavors al Departament d'Obstetrícia i Ginecologia de la Universitat de Chicago i el 1956 va començar a fer classes de patologia al Chicago Lying-in Hospital. Va ocupar aquest càrrec fins que es va retirar, el 1967. Aquesta ginecòloga

nord-americana ha passat a la història de la medicina per les seves investigacions sobre la síndrome que duu el seu nom, en què el problema primari és la insuficiència renal. Els ronyons, que normalment produeixen el líquid amniòtic, no es formen prou bé a mesura que el fetus va creixent a l'úter. Per portar-ho a terme realitzà una sèrie de 5.000 autòpsies fetals i neonatals, concentrada només en l'agènesi renal total (ronyons absents), però des de

llavors el nom s'ha estès a qualsevol condició en la qual els ronyons no es desenvolupen plenament. Potter va escriure sis monografies i més de 130 articles. Les nombroses contribucions li van ser reconegudes amb el títol d'Honorary Fellowship de la International Paediatric Pathology Association.

Desembre 2013

Dilluns	Dimarts	Dimecres	Dijous	Divendres	Dissabte	Diumenge
25	26	27	28	29	30	1
2	3	4	5	6	7	8
9	<small>Dia Internacional dels Drets Humans</small> 10	11	12	13	14	15
16	<small>1917 Mor Elisabeth Garrett Anderson</small> 17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

BIBLIOGRAFIA

- ALIC, Margaret (2005). *El legado de Hipàtia. Historia de las mujeres en la ciencia desde la Antigüedad hasta fines del siglo XIX*. Mèxic: Siglo XXI.
- CABRÉ, Montserrat; ORTIZ, Teresa (2001). *Sanadoras, matronas y médicas en Europa. Siglos XII–XX*. Barcelona: Icaria.
- FEDERICI, Silvia (2010). *Calibán y la bruja. Mujeres, cuerpo y acumulación originaria*. Madrid: Traficantes de Sueños.
- FLECHA, Consuelo (1996). *Las primeras universitarias en España, 1872-1910*. Madrid: Narcea.
- FOX HUME, Ruth (1964). *Great women of medicine*. Londres: Random House.
- GONZÁLEZ-DUARTE, Roser (coord.) (2009). *Dotze dones en la biomedicina del segle XX*. Barcelona: Fundació Dr. Antoni Esteve.
- GREEN, Monica Helen (2001). *The Trotula: A Medieval Compendium of Women's Medicine*. University of Pennsylvania Press.
- JOËL, Constance (1988). *Les filles d'Esculape: les femmes à la conquête du pouvoir médical*. Paris : Robert Laffont.
- ORTIZ, Teresa (ed.) (2006). *Medicina, historia y género: 130 años de investigación feminista*. Oviedo: KRK.
- RHODES, Maxine (1999). "You worked on your own, making your own decisions and coping on your own: midwifery knowledge, practice and independence in the workplace in Britain, 1936 to the early 1950's", <http://www.raco.cat/index.php/Dynamis/article/view/106148/150124> , ISOC - CSIC (Humanidades y Ciencias Sociales)
- RIDDLE, John M. (2010). *Goddesses, Elixirs and Witches. Plants and Sexuality through Human History*. New York: Palgrave Macmillan.
- RIVERA GARRETAS, María-Milagros (2001). *Textos y espacios de mujeres*. Barcelona: Icaria.
- SÁNCHEZ ARCAS, Ruperto (1974). *El comienzo de la lucha de las mujeres en pro del derecho a hacerse médicos. las primeras mujeres médicos que se dedicaron a la tocoginecología*. València: Universitat de València – CSIC.
- SCHIEBINGER, Londa L. (2004). *¿Tiene sexo la mente?: las mujeres en los orígenes de la ciencia*. València: Universitat de València.
- SCURATTI GALLARDO, Fabio (2011). *Historia de la medicina*. Madrid: Tatjana.
- STREHLOW, Wighard; HERTZKA, Gottfried M.D. (1988). *Hildegard of Bingen's Medicine*. Santa Fe: Gail Vivino.

Observatori de la Igualtat
URV- Campus Catalunya
Av. Catalunya, 35.
43002 Tarragona
Telf. 977256193
observatori.igualtat@urv.cat
<http://www.urv.cat/igualtat>

FUNDACIÓ DOCTOR FERRAN

XARXA Sanitària i Social
de SANTA TECLA